

Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa 2026

5.3 Organisaatioiden hyödyntämät arviointimallit, -menetelmät ja -tavat

Luvun keskeiset tulokset:

- Organisaatioissa oli käytössä monipuolisia, varhaiskasvatukseen tarkoitettuja laadunhallinnan ja arvioinnin menetelmiä. Valssi-järjestelmä tai Karvin julkaisemat varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit olivat useimmin vastauksissa mainittu arviointimenetelmä.

Organisaation laadunhallintaa koskevia määrällisiä tarkasteluja täydennettiin ylimmälle johdolle esitetyllä avokysymyksellä, jossa vastaajia pyydettiin nimeämään käyttämänsä arviointimalli, -menetelmä tai -tapa. Avovastausten (n = 391) analyysi osoitti, että kysymykseen olivat vastanneet varhaiskasvatuksen ylimmän johdon ohella päiväkotien johtajat ja varajohtajat. Tämä oli loogista erityisesti silloin, kun vastaajan taustaorganisaationa oli yksityinen päiväkotitoiminta. Lisäksi kysymykseen oli vastannut myös joitakin kunnallisten organisaatioiden päiväkodin johtajia. Kaikki vastaukset päätettiin sisällyttää analyysiin, koska aiempien arviointien (Kuusiholma-Linnamäki ym., 2023; Siippainen ym., 2021) perusteella tiedetään, että varhaiskasvatuksen organisaatorakenteet ja nimikkeet eroavat paikallisesti.

Avovastausaineiston tarkastelu osoitti, että vastaajat kuvasivat erilaisia arviointimalleja ja -menetelmiä omasta työtehtävästään ja positiostaan käsin. Näin ollen vastauksissa toistuivat sellaiset menetelmät ja tavat, joita hyödynnettiin varhaiskasvatusorganisaatioiden kolmella eri tasolla. Osa menetelmistä oli koko organisaation läpäisevässä käytössä (kuten kunnissa tai isoissa yksityisissä ketjuissa), osa kohdistui päiväkotitasoisen toiminnan arviointiin ja osa lapsiryhmätasolle.

Taulukko 11. Ylimmän johdon vastaukset organisaationsa käyttämisestä arviointimaleista, -menetelmistä tai -tavoista (n = 391)

Taso	Menetelmät	Mainintojen määrä
Toimijataso	Valssi ja/ tai varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit	242
	Ohjaavat suunnitelmat ja arviointimenetelmät	132
	Asiakastyytyväisyyskyselyt	112
	Henkilöstökyselyt ja kehityskeskustelut	72
	Kehittävä palaute -tutkimusmenetelmä	27
	Julkishallinnon mallit ja viitekehykset	11
Päiväkotitaso	Toimipaikkatasoinen suunnittelu ja arviointi	137
Lapsiryhmätaso	Lapsiryhmätasoinen suunnittelu ja arviointi	143
	Lapsille suunnatut menetelmät ja työkalut	33

Varhaiskasvatusorganisaation läpäisevät arviointimenetelmät ja toimintaa ohjaavat suunnitelmat muodostivat aineiston perusteella monimenetelmäisen ja -tasoisen laadunhallinnan kokonaisuuden. Valssi-järjestelmä tai Karvin julkaisemat varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit olivat useimmin vastauksissa mainittuja arviointimenetelmä. Vastauksista ilmeni, että Valssi-arviointia täydennettiin useissa organisaatioissa esimerkiksi erilaisilla kyselyillä, auditoinneilla sekä paikallisesti kehitetyillä menetelmillä.

Meillä on Valssin käyttöön tehty systemaattinen suunnitelma. Lisäksi aiomme ottaa vertaisauditoinnin osaksi laadunhallintaa ja mahdollisimman usein pyrimme sitomaan sen samaan aihepiiriin Valssin arviointiprosessin kanssa. (Pedagoginen asiantuntija)

Hyödynnämme Valssia säännöllisesti vuosittain, päiväkodit laativat vuosisuunnitelmat ja tekevät niiden arvioinnin vuosittain, kunnassa laaditaan vuosittain laaturaportti, joka esitellään myös poliittisille päättäjille lautakunnassa. Yksityiset palveluntuottajat toimittavat vuosittain toimintakausi-ilmoitukset ja vuosittain tehdään myös valvontakäynnit yksityisiin päiväkoteihin ja yksityisille perhepäivähoitajille ja niiden yhteydessä arvioidaan laatutekijöitä sekä määritellään kehittämiskohteita seuraavalle toimintavuodelle.

Kansallisesti kehitettyjen menetelmien lisäksi useat vastaajat nimesivät laadunhallintaansa kuuluvan paikallisia suunnitelmia ja arviointimenetelmiä. Menetelminä mainittiin esimerkiksi erilaiset toimintaa ohjaavat suunnitelmat, kuten kuntastrategiat, varhaiskasvatussuunnitelmat, johtamisen suunnitelmat ja riskienhallintasuunnitelmat. Jotkut vastaajat nimesivät arviointimenetelmäksi esimerkiksi toiminnanohjausjärjestelmät ja niiden tuottaman tiedon sekä johdon palaverissa toteutettavan arvioinnin. Osa vastaajista kuvasi, että heidän organisaatiossaan oli laadittu laadunhallinnan käsikirjoja, joilla arviointia jäsennettiin.

Lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmat arvioidaan hallinnon asiantuntijoiden toimesta, tietyt osiot painottuen ja palautetta annetaan yksiköihin kehittämismielessä. Kehittämistyö pohjautuu aina kaupunkistrategiaan ja sivistyksen toimialan kehittämisen kärkiin ja asetettuihin tavoitteisiin. (Varhaiskasvatusjohtaja tai vastaava)

[Kunnan nimi] varhaiskasvatuksen laatukäsikirja, avoimessa varhaiskasvatuksessa lisäksi hyvinvointialueelta tulevat toiminnan arvioinnin mallit (osittain ohjautuvat myös "normi" varhaiskasvatukseen), Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman sisältämät arvioinnin välineet. (Varhaiskasvatuksen asiantuntija)

Keskeinen osa laadunhallinnan tiedontuotannon kokonaisuutta on monipuolisen palautteen kerääminen ja sen hyödyntäminen (Karvi, 2023). Avovastausten perusteella palautetietoa kerätään useimmissa organisaatioissa huoltajille ja henkilöstölle suunnatuilla kyselyillä. Yleisimmin käytössä olivat asiakastytyytyväisyys- ja asiakaskokemuskyselyt huoltajille sekä henkilöstön työhyvinvointi- ja työtyytyväisyyskyselyt. Henkilöstökyselyitä täydennettiin vastausten perusteella itsearvioinneilla, kehityskeskusteluilla ja muilla palautteenkeruun menetelmillä.

Joka toinen vuosi toteutettava huoltajille suunnattu koko kaupungin varhaiskasvatuspalveluihin liittyvä arviointi. Joka toinen vuosi yksikkökohtaisesti toteutettava huoltajille suunnattu arviointi. Työhyvinvointikyselyt. (Varhaiskasvatuksen asiantuntija)

Meillä on käytössä joka toinen vuosi toteutettava kunnan laadunarviointikysely, joka on suunnattu henkilöstölle, huoltajille, perheille ja yhteistyötahoille. (Varhaiskasvatusjohtaja tai vastaava)

Julkishallinnon tarpeisiin kehitettyjä laadunhallinnan menetelmiä, kuten CAF- ja EFQM-viitekehyksiä, tulokortteja tai muita vastaavia mainittiin vain harvoissa vastauksissa. Tarkemmat tarkastelut osoittivat, että edellä mainitut viitekehykset painottuivat vain muutama kuntiin tai organisaatioihin. Muista toimijatasoisista ja erityisesti varhaiskasvatukseen kehitetyistä arviointimenetelmistä eniten mainintoja sai Kehittävän palautteen tutkimusmenetelmä.

Toimipaikkatasolla laatutyötä toteutettiin vastausten perusteella esimerkiksi päiväkotien toiminta- ja pedagogisten suunnitelmien avulla. Vastajat kuvasivat laatutyön menetelmiksi muun muassa vuosisuunnitelmien arvioinnin, toiminta- ja kehittämissuunnitelmien tarkastelun sekä tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja tukeen liittyvien suunnitelmien arvioinnin. Lisäksi laatutyötä toteutettiin arjen palaverissa ja kehittämis- ja arviointipäivillä.

Utvärdering av den årliga verksamhetsplanen. Utvärdering av gruppens pedagogiska plan. Utvärdering av barnets plan. (Varhaiskasvatusjohtaja tai vastaava)

Pedagogisen toiminnan arviointi 3 kertaa vuodessa. Asiakaspalaute kyselyt. Henkilöstö kyselyt. Vasujen arvioinnit. Ryhmän toimintasuunnitelma ja sen arviointi. (Yksityisen päiväkodin johtaja)

Ryhmävasun laatiminen ja jatkuva reflektointi tiimipalaverissa. Nyt käyttöön otettu Valssi ja ensimmäinen laadunhallinta-arviointi tehty sillä. (Varhaiskasvatusjohtaja tai vastaava)

Ryhmätasolla tarkasteltuna mainitut arviointimenetelmät olivat arjen pedagogiseen toimintaan kytkeytyviä, kuten yllä olevista aineistolainauksista havaitaan. Esimerkiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessi, tiimien pedagogiset palaverit sekä erilaiset arjen toimintojen, kuten ruoka- ja liikuntakasvatuksen arvioinnit tai leikin havainnoinnit, mainittiin arjen laatutyön tai arvioinnin menetelminä. Vastausten perusteella arviointitietoa lapsiryhmien toiminnasta tuotettiin lisäksi itsearvioinnin, pedagogisen dokumentoinnin ja tiimiarviointien avulla. Lapsitason arviointia toteutettiin vastaajien mukaan arvioimalla lasten taitoja ja keräämällä heiltä palautetta. Mainittuja menetelmiä olivat esimerkiksi Funa Junior, Niilo Mäki -instituutin työkalut, lapsen toleranssiympyrä, lasten kokoukset sekä Mitä pidät päiväkodista? -peli.

Yhteenvedona voidaan todeta, että varhaiskasvatusorganisaatioissa käytettiin monipuolisesti erilaisia arviointimenetelmiä. Käytössä oli sekä kansallisesti yhtenäisiä että paikallisesti kehitettyjä arviointikäytäntöjä, joita hyödynnettiin organisaatioiden omien tarpeiden mukaisesti kaikilla tasoilla.